

Залучення Верховної Ради України до процесу проведення переговорів щодо вступу України в ЄС, а також процесу переговорів та співпраці з міжнародними фінансовими інституціями*

Вступ. Парламент є важливою складовою інституційної системи, яка забезпечує реалізацію євроінтеграційного курсу держави. Ширше залучення українського парламенту до процесу проведення переговорів щодо вступу в Європейський Союз (далі – ЄС) має важливе значення для забезпечення демократичності й легітимності ухвалених рішень. Парламент є органом представницької демократії в державі, і його активна участь у важливих міжнародних переговорах гарантує, що інтереси громадян враховуються на всіх етапах вступного процесу, погодження та підписання угод із міжнародними фінансовими партнерами.

Основна частина. Важливим етапом процесу вступу держави до ЄС є погодження та затвердження стратегій і планів дій органів державної влади на шляху до реалізації стратегічних курсів, проголошених у Конституції України.

Як зазначено в Аналітичній записці з питань порівняльного законодавства щодо ролі та функцій парламентських органів у переговорному процесі стосовно вступу держави до Європейського Союзу Дослідницької служби Верховної Ради України, досвід держав-членів під час останніх хвиль розширення ЄС показує, що до переговорного процесу можна підходити різними способами, а його результативне завершення буде багато в чому залежати від якості підготовки держави-кандидата та безперечно від обраної інституційно-правової моделі організації роботи парламенту. Проте, варто зазначити, що не існує єдиного універсального підходу до участі парламенту в переговорному процесі, кожна держава-кандидат має обрати для себе найприйнятніший варіант¹.

Варто зауважити, що тією чи іншою мірою успіх реалізації євроінтеграційного курсу держави залежить від конструктивної співпраці уряду та парламенту. Перед початком переговорів з ЄС парламент може активно долучитися до розробки стратегій і планів дій щодо вступу, що дозволить забезпечити широку парламентську підтримку цих процесів. Важливість досягнення згоди з урядом полягає в розмежуванні функціональних цілей та завдань для кожного органу з метою провадження сильної та виваженої євроінтеграційної політики.

Також важливим елементом є просвіта громадськості щодо інтеграції в ЄС. Верховна Рада України може організовувати публічні слухання і дебати з питань, пов'язаних зі вступом до ЄС, щоб забезпечити перед громадськістю відкритість та прозорість цього процесу й роботи парламенту в цьому напрямі.

Окремо варто виділити й роль парламентського контролю. Верховна Рада України може здійснювати контроль за переговорним процесом і рішеннями, щоб переконатися, що вони відповідають інтересам держави та її громадян. Проте, завжди тією чи іншою мірою успіх реалізації євроінтеграційного курсу держави залежав від конструктивної співпраці уряду та парламенту. Зарубіжний досвід підтверджує важливість парламентського контролю в поєднанні з постійним діалогом та узгодженими діями між парламентом і урядом у процесі

¹ Аналітична записка з питань порівняльного законодавства щодо ролі та функцій парламентських органів у переговорному процесі стосовно вступу держави до Європейського Союзу. URL: https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/public_v1/analytical_notes-publ/74099.html

переговорів щодо повноправного членства держави в ЄС. Наприклад, парламент та уряд Хорватії розглядали членство держави в ЄС як вираження волі її громадян, що базується на повній публічності інформації та розумінні спільної мети, а також відкритому й прозорому керованому процесі переговорів, у якому всім зацікавленим сторонам має бути надано право на інформацію та діалог щодо вступу до ЄС².

У процесі переговорів і співпраці з міжнародними фінансовими інституціями важливо забезпечити прозорість, відкритість та ефективність цих взаємовідносин. Верховна Рада України, з урахуванням її повноважень, визначених у Конституції України, та положень Закону України «Про міжнародні договори України» може відігравати ключову роль у цьому, забезпечуючи:

– легітимність ухвалених рішень – шляхом участі українського парламенту в розгляді та затвердженні угод із міжнародними фінансовими інституціями, що забезпечуватиме легітимність і демократичність цих угод;

– відкритість та прозорість – парламент може перевіряти урядові звіти та інформацію щодо умов угод із міжнародними фінансовими інституціями, що гарантуватиме відкритість та прозорість у взаємодії з ними;

– контроль та відповідальність – парламент може здійснювати контроль за виконанням угод і вимагати від уряду звітності про їх виконання, що сприятиме відповідальному використанню міжнародних фінансових ресурсів.

Висновки. Отже, залучення Верховної Ради України до процесу переговорів щодо вступу України в ЄС та співпраці з міжнародними фінансовими інституціями відіграє важливу роль у забезпеченні демократичності, легітимності та ефективності цих процесів. Верховна Рада України як орган представницької демократії повинна брати активну участь у формуванні стратегій та планів дій, у розгляді й затвердженні міжнародних угод, а також у контролі за їх виконанням.

Активна участь парламенту в налагодженні зовнішніх зносин у межах, визначених Конституцією України, гарантує, що інтереси громадян враховуються на всіх етапах процесу вступу до ЄС та у взаємодії з міжнародними фінансовими інституціями. Це також сприяє легітимності прийнятих рішень та більшій їх підтримці серед громадян.

Крім того, залучення парламенту також сприяє збереженню прозорості та забезпечує більшу відкритість у відносинах із міжнародними партнерами.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

² Парламентське дослідження інституційно-правових моделей організації роботи та ролі національного парламенту, його органів або органів, створених із включенням до їх складу членів парламенту, зокрема здійснення парламентського контролю, під час переговорного процесу щодо вступу держави до Європейського Союзу. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/32798.pdf>